

Hoofdstuk 4

Tekst: Bleys (seksualisering, van morele paniek naar kritische reflectie)

Waar gaat de tekst over?

De tekst stelt dat onze hedendaagse beleving van seksualiteit in sterke mate is 'gemediatiserd', dit wil zeggen: gestuurd door een fascinatie voor het beeld en niet langer, zoals voorheen, door iets als interpersoonlijke affiniteit, wederzijdsheid, of liefde. En daarbij dat een 'modern' zoeken naar de waarheid van seks lijkt te worden onderuitgehaald door een postmodern spel met betekenissen –een eindeloos vermenigvuldigende dynamiek van inwisselbare scripts.

Een deel van de mensen is hier extreem tegen en ervaart morele paniek (religieuzen, maar ook andere groepen). Een deel is hier extreem voor en viert de liberale vrijheid (porno- en seksindustrie, een bepaalde tak wetenschappers). De auteur heeft kritiek op beide kanten: morele paniek en irrationele angstbeelden zijn niet redelijk. Maar enorm pro zijn negeert de uitholling van iets waardevols (denk Farley & Cornu). De auteur en anderen mensen die tussen de twee extreembeelden in staan, willen een genuanceerd beeld creëren en overtuigen dat ook zij sekspositief kunnen zijn ondanks hun bedenkingen.

Vernieuwing op het vlak van seksuele cultuur gaat altijd al gepaard met scepsis en verzet. Iedere periode had daarbij zijn eigen paradigma. Eerst waren seksuele veranderingen zondig. Daarna waren ze tegennatuurlijk. Nu heerst er een paradigma met een psychologisch waarheid van seks die zich richt op relationaliteit en seksuele vorming. Waarachtigheid is hierbij een belangrijk thema. Seks wordt in dit paradigma niet besproken als de waarheid van de individuele seksuele ervaring van elk afzonderlijk (Foucault: 'discours de vérité').

Foucault stelde dat de constructie van de 19e-eeuwse waarheid over seks steunde op vier pijlers:

1. De hysterisering van het vrouwelijk lichaam
2. De pedagogisering van kinderlijke seksualiteit
3. De socialisering van het procreatief gedrag
4. De psychiatrisering van pervers genot

Tegenwoordig is punt 1 overwonnen door feminisme. Punt 3 is grotendeels achtergelaten. Punt 4 is ook overstegen: er is geen probleem met wat dan ook zolang er wederzijdse instemming is tussen de partners en parafilieën zijn alleen een probleem als ze tot psychologische problemen leiden of als er sprake is van geweld. Echter, punt 2 is versterkt nu (**VB**: angst over kinderen die online porno vinden)!

De auteur maakt een sterk punt over kinderlijke seksualiteit. Zij brengt een aantal punten op om deze pedagogisering zo oké mogelijk te laten verlopen volgens haar:

+ Media-educatie: Beheersing van seksueel getint materiaal, is dit haalbaar? Jongeren simpelweg weg houden van deze beelden is onrealistisch en paternalistisch. Bovendien dragen veel jongeren nu zelf ook bij aan seksueel getint materiaal online. Alternatief: media-educatie die hen moet wapenen om te navigeren in een geseksualiseerde wereld. Educatie vernieuwen en driedelig maken: *biologische, psychologische, én media-educatieve aspecten van relatievorming en seksualiteit* behandelen. Analysevaardigheden empoweren jongeren.

+ Kritische consumenten: Seksuele vorming kan worden ingebed in een breder pakket van maatschappelijke vorming, die rekening houdt met de werking en impact van een consumptiesamenleving die ook zijn invloed uitstrekt tot het persoonlijke. Hierdoor leren jongeren kritisch zijn en kunnen zij weerstand bieden. Hierdoor neemt men afstand van een tijdloos model van seksuele waarheid en houdt men rekening met hoe dit verandert door de jaren heen. Jongeren kunnen zelf leren kiezen voor hoe zij hun seksualiteit willen uitdrukken.

Misschien zijn we bezorgd om jongeren en media, omdat we zelf als volwassenen ook niet de vaardigheden hebben om ermee om te gaan. Seks losgemaakt van liefde en als consumptieproduct is moeilijk te verzoenen met ons idealiserende idee ervan. Dat jongeren meer digitale vaardigheden hebben, versterkt dit gevoel van een generatiekloof en draagt bij aan de morele paniek. Volwassenen moeten erkennen dat zij jongeren digitaal (met hun beperkte vaardigheden) niet goed meer kunnen hoeden.

Pornografie kan nu gemaakt worden door ieder en is toegankelijk voor ieder (**democratisering**). Is dit per se negatief? Het kan ook omschreven worden als een trend naar laagdrempelige recreatieve seksualiteit, waar seks los kan staan van normatieve discoursen. Hoe kan kritiek op seksualisering terecht zijn, als het de massa deze seksualiteitservaring wordt ontzegd? De auteur vindt het belangrijk dat we hierbij onze eigen fantasieën wel herclaimen, en deze niet ingevuld laten worden door de industrie. Beelden moeten ons dienen, niet leiden (pleidooi voor ars erotica).

Belangrijke thema's bij deze tekst:

- Twee extremen: morele paniek tegenover totale vrijheid van expressie.
- Tussen de twee extremen in: pleidooi voor media-opvoeding, positieve en negatieve kanten van seksualisering bekijken, punten van Cornu en Farley in het achterhoofd houden (minimum-ethiek, niet schaden, vrij keuze).
- Auteur geeft kritiek op kapitalistisch invulling van seksualiteitsbeleving, een volledige vrijheid is niet mogelijk wegens consumptiedruk, marketing, etc. Maar het kan helpen om navigatievaardigheden op te bouwen en weerbaarheid te creëren. Zo leren we onze eigen invulling aan deze beleving te geven, in plaats van ons enkel te laten leiden.
- Een kritiek op de auteur (van de prof) is dat ze in de tekst doet lijken alsof religie altijd een zwart-wit interpretatie geeft in de lijn van morele paniek.
- Doel van Bleys is om mensen op te voeden tot kritische consumenten zodat ze zelf kunnen bepalen en autonomie verwerven. Kritiek hierop: wat met de relationaliteit, met de mogelijkheid van de mens om zichzelf te overstijgen, gerichtheid op de ander (Farley)?

Tekst: Bleys (manifesten en de beelden)

Waar gaat de tekst over?

Dit artikel geeft een overzicht van het seksualiseringsdebat dat gaande is in de Nederlandstalige wereld.

“Seks moet weer haute couture worden” door vrouwelijke journalisten (bijval van NVVS):

Dit pamflet wilt afrekenen met het idee dat vrouwelijkheid enkel gedefinieerd wordt door schoonheid. Normaal moet normaal worden, het extreme is niet de norm. Seksuele vrijheid staat niet gelijk aan totale grenzeloosheid en platheid:

- Gewoon mooi is mooi genoeg
(Cornu: ieder mens als uniek wezen, ieder mens als subject, tederheid en waarachtigheid: elkaars unieke punten kunnen waarderen en elkaar doen bloeien)
- De gewillige stoeipoes in de prullenbak
(Cornu: ieder mens uniek, subject, historisch wezen. Farley: wederkerigheid, gelijkwaardigheid, toewijding en engagement, vruchtbaarheid, sociale rechtvaardigheid)
- Seksualiteit is geen confectie, maar haute couture
(Minimale normen! Niet zomaar alles kan, dingen hebben betekenis en waarde.)

“Warme seks en hete chocolade” door VVS:

Een actie opgericht rondom Valentijn. Dit pamflet richt zich op de realiteit van seks en hoe de media het nu voornamelijk onrealistisch, emotioneel en plat voorstelt. Deze beelden zijn eenzijdig en soms zelfs een vorm van bedrog. Seks is echter niet eenzijdig: smaken verschillen en iedereen heeft zijn eigen vormen en eigen voorkeuren. De VVS probeert het exploreren hiervan te stimuleren bij mensen.

“Over onze lijven” door Vlaamse vrouwenbeweging VOK:

Pamflet over de seksuele revolutie. In seksistischere tijden hoopte men op vooruitgang en een seksuele revolutie. Er zouden nieuwe omstandigheden moeten komen: mensen zijn gelijk in de samenleving, ongeacht hun geslacht, klasse, afkomst, etc. Op basis van die gelijkheid zouden menselijke verhoudingen en omgangsvormen fundamenteel veranderen, geen uitbuiting en onderdrukking meer.

Er is werkelijk vooruitgang geboekt en veel is verworven. Maatschappelijk veranderde er echter weinig. Het besef dat het persoonlijke politiek is, verdween naar de achtergrond. Ongelijkheid in de wereld is nog steeds extreem groot. Met de verworvenheden is het beeld ontstaan dat vrouwen in het ‘vrije’ Westen grote seksuele vrijheden hebben die elders niet bestaan. Actuele feministische eisen worden hiermee vaak weggewuifd. Dat terwijl er nog veel problemen bestaan, zoals het schoonheidsideaal, kinderporno, partnergeweld, vrouwenhandel, commercialisering van seks, negatieve sekse-specifieke normen, etc.

Deze tekst wil mensen overtuigen dat de seksuele revolutie onvolkomen is. Het is tijd voor een feministische visie op lichaam en seksualiteit die vertrekt vanuit zelfbeschikking en autonomie van het individu.

“Het is tijd voor slow seks” door Nederlandse Waterlandstichting:

Deze tekst is een pleidooi voor een andere verhouding tot seksuele lust (‘slow sex’).

De tekst bespreekt dat de kuisheidsbeweging in de VS niet werkelijk heeft gezorgd voor minder seks bij jongeren, maar vooral voor seks zonder bescherming. Ook in Nederland is er een kuisheidsbeweging als backlash tegen het platte alles-kan mediabeeld van seks in de samenleving. Conservatisme en deze platte cultuur komen echter gedeeltelijk overeen: de man is de baas en de vrouw is onderdanig.

Onderzoek naar de effecten van porno tonen aan dat meisjes zich steeds meer gaan zien als object, niet als subject. Dit leidt tot veel psychologische problemen. Niet het feit dat porno seksueel inspireert of opwindt is dus het probleem, maar het feit dat porno een eenzijdig beeld geeft van seksualiteit en sekseverhoudingen én dat het in toenemende mate onze ideeën over seks bepaalt.

De seksuele revolutie was uniek in haar idee: gelijkwaardigheid in het bedrijven van de liefde (denk aan Farley! Just love). Dit verwarde de samenleving, want mensen waren dit niet gewend. Alles is zoveel simpeler in ongelijke ouderwetse normen en pornografie. De seksuele revolutie is dus niet doorgeschoten, het is nooit voltooid en volledig uitgevoerd en aangehangen.

Het ‘alles kan, alles mag zolang beiden instemmen’-ideaal is niet voldoende voor een samenleving die zoekt naar structuur (en niet voldoende volgens Farley). Vandaar de aantrekking naar simplistische fantasieën. Wat nodig is, is een maatschappelijk debat over wat nu precies onze seksuele ideaal is. Ideeën van schaamte en taboe gaven porno vrij spel in de geheime sfeer. Maar porno is juist junkfood: niet individueel, niet creatief, slechts oppervlakkig bevredigend door zijn leegheid.

Wat nodig is, is een andere verhouding tot seksuele lust. Onze lust moeten we leren cultiveren. In het leren omgaan hiermee leren we onszelf kennen in het delen van lust en verlangen, de ander (relationaliteit). Deze benadering tot lust wordt slow seks genoemd. Dit is seksualiteit op basis van gelijkwaardigheid. Het is een ideaal (niet een minimumnorm). Het pleit voor aandacht voor je partner en jezelf. Er moet openlijk over gepraat kunnen worden, bijvoorbeeld op scholen, zodat erover geleerd kan worden en weerbaarheid getraind wordt. Diversiteit moet zege vieren, ook in de beelden over seksualiteit.

Tekst: Claes

Waar gaat de tekst over?

Seksualisering is de erotisering van iets dat voorheen niet als erotisch geladen beschouwd werd: een proces waarbij wat in de erotische sfeer thuisgebracht wordt uitbreidt en/of verschuift. Meestal wordt niet de seksualisering op zich als problematisch ervaren, maar wel *wie of wat* geseksualiseerd wordt en de hedendaagse *omvang en intensiteit* ervan. De APA onderscheidt vier vormen van seksualisering (alle negatief):

1. Wanneer de waarde van iemand exclusief bepaald wordt door zijn/haar seksuele aantrekkingskracht of seksueel gedrag.
2. Wanneer men bekoorlijkheid ('being sexy') gelijkstelt met een enge versie van fysieke aantrekkelijkheid.
3. Wanneer iemand wordt gereduceerd tot een (lust)object dat door een ander iemand kan worden gebruikt, in plaats van dat iemand wordt benaderd als autonoom persoon.
4. Wanneer seksualiteit onterecht opgedrongen wordt aan iemand.

Kinderen worden altijd gezien als asexueel. Seksualisering van kinderen gaat daarom vaak samen met morele verontwaardiging. Niet onterecht, want het kan ernstige gevolgen hebben voor jonge meisjes.

Tweede-golf-feministen zien seksualisering als negatief. Echter, postfeministen vinden er ook positieve kanten aan zitten. Zo kan seksualisering een norm doorbreken van vrouwen als passief en receptief. Zij menen dat het klassiek feminisme met hun betoog over objectivering en vernedering de moderne vrouw monddood en willeloos maakt en zo een wig drijft tussen feminisme en vrouwelijkheid/speelse seksualiteit.

Kritiek op postfeministen: het is niets anders dan het herverpakken van het traditioneel mannelijke seksisme. Het objectiveren van vrouwen bevestigt de mannelijke blik van objectivering. Dit is een trend in commercie om rekening te houden met vrouwelijke consumenten, dit is niet feministisch sympathiek. Deze commercie is ook niet intersectioneel en promoot enkel heteroseksuele, schone, gezonde, blanke vrouwen. Wanneer het haar autonomie en agency betreft, gaat het enkel om haar vrije keuze om haar lichaam mooier te maken en te consumeren. Bovendien zou de objectiverende blik worden geïnternaliseerd, waardoor conformiteit nog meer wordt afgedwongen, ook door vrouwen aan zichzelf.

Seksualisering is geen ééndimensioneel gegeven maar een complex, meerlagig en multidimensioneel proces waarover diverse standpunten kunnen ingenomen worden en naargelang het onderwerp (wie en wat) van de seksualisering, het niveau waarop de seksualisering plaatsvindt (tussen mensen, zelfseksualisering, in de media, economie, samenleving, cultuur) en de veronderstelde intensiteit en alomtegenwoordigheid ervan.

Er is een nood om te leren omgaan met geseksualiseerde beelden en bv. Lumby pleit voor een levensvatbare feministische benadering van mediabeelden waarin de mogelijkheden van vrouwen om met deze beelden om te gaan moeten erkend, ontwikkeld en versterkt worden. Angst is niet redelijk en repressie beperkt vrijheid en creativiteit. Daarom vindt de auteur dat de maatschappij een gepaste reactie moet geven op de verder hollende seksualisering door het onderstrepen en verdedigen van het belang van een degelijke seksuele en relationele opvoeding tot weerbaarheid, autonomie, openheid en creativiteit (denk Farley & Cornu).